

לקחה טוב

פרשת דברים - שבת חזון התשס"ח

דצא לאור ע"י רשת מוסדות "טוב" בראשות הרב יוסף יגן שליט"א בעריכת הרב מנשה צדקה שליט"א

7:46	הדלקת נרות שבת ניו יורק
9:14	מוצאי שבת
8:55	סוק"ש מג"א
9:31	סוק"ש גר"א
1:02	הצות

פנינים לפרשה

אלה הדברים "אלה" – נוטריקון 'אבק לשון הרע'. אמרו חכמים כי רוב בגול, מעוט בעריות והכל באבק לשון הרע" (בבא בתרא קסח). אבק לשון הרע הוא חטא שהכל נכשלים בו ואין מי שיכול להימלט ממנו.

ואשר על כן, כאשר בא משה רבינו לדבר על עוון אבק לשון הרע, "אל"ה הדברים" ראה צורך לדבר אל כל ישראל, וכמו שאומר הפסוק: "אשר דבר משה אל כל בני ישראל".

(מגלה עמוקות)

לפי שהן דברי תוכחות ומנה כאן כל המקומות שהפעיסו לפני המקום בהן לפיכך סתם את הדברים והזכירם ברמז מפני כבודם של ישראל (רש"י)

מכאן שתוכחה דרך רמז עדיפה מפירוט מפורש של החטא. מלבד הטעם שנקט רש"י, "מפני כבודם של ישראל", הרי שטעם נוסף יש בדבר: עצם עובדת איזכורו של החטא יש בה משום חילול ה', אשר יש בו כדי לגרום רפיון בקרב עובדי ה', הרי זה כענין מה שאמרו (סוטה ב.) הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין, וזאת למרות שהרואה את הסוטה בקלקולה רואה לבסוף גם בעונשה, אך עצם ראיית הסוטה יש בה כדי להחליש את מידת היראה.

במה דברים אמורים – כאשר אכן אפשר לומר את אשר צריך לומר ברמזים ובחידות. מאידך ברור כי אם לא ניתן להוכיח ברמז ובמשל, יש להוכיח בשפה מפורשת ובדברים ברורים. (רבי משה פיינשטיין)

"אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל"

לפי שהם דברי תוכחות (רש"י): ספר דברים עמוס בדברי תוכחה קשים. בולטות במיוחד הקללות המרות שבפרשיות כי תבוא, וילך והאזינו.

אך מטרה ותכלית יש לאותם דברי תוכחה – כדי שאם יזכו ויקיימו תורה ומצוות כדת וכדין, יזכו לברכה, ואף הקללות יתהפכו לברכה.

הברכה הכרוכה בשמירת התורה והמצוות רמוזה באור פלאי לארכו של הספר הזה. מרחק של תרי"ג אותיות מהאות ב' שבמילה 'דברים' נמצאת האות ר'. עם דילוג נוסף כזה נגיע לאות כ' ועם דילוג נוסף נגיע לאות ה'. כך נקבל את המילה 'ברכה', בהפרשים של תרי"ג אותיות.

ללמדך, כי הברכה תלויה בקיומן של תרי"ג מצוות (מעשה חמד, רבי חיים דב מיכאל ויסמאנדל)

אלה הדברים –

"הספר הזה עניינו ידוע שהוא משנה תורה יבאר בו משה רבינו לדור הנכנס בארץ רוב מצוות התורה הצריכות לישראל, ולא יזכיר בו דבר בתורה כהנים" (רמב"ן, הקדמה לספר דברים).

מפני מה לא חזר משה רבינו והזכיר במשנה תורה את הציוויים שנאמרו לכהנים.

חז"ל במדרש אומרים ששבת לוי לא מתו במדבר כיון שלא נעשו אך בעונש מרגלים (עין רש"י במדבר א מט, דברים א, כג). ולפי זה יובן היטב שלכן לא היה צורך לשוב ולהזכיר את מצוות הכהנים, כיון שאלו נצטוו בהן עדיין היו חיים ועומדים גם ערב כניסתם לארץ. אבל שאר ישראל נעשו בחטא המרגלים ומתו במדבר, ועתה, לפני כניסתם לארץ, כבר היה דור חדש שלא היה חי בעת שנצטוו, על כן היה צורך לשוב ולחזור על דיני התורה אשר הוזהרו אבותיהם.

(רבי מרדכי גימפל יפה)

אלה הדברים – "שמעתי מפי הר"ג הישיש וכו' מו"ה יצחק מרגלית אב"ד בשצוצין במדינת פולין, ששמע מפי מאור הגולה מוהר"ח מוולאז'ין ז"ל, כי רבינו הגר"א אמר שבספר משנה תורה מרומז בכל סדרה, מה שיארע במאה שנים מהאלף הששי כסדר, "פרשיות כנגד י" מאות (כי נצבים-וילך נחשבות לפרשה אחת כידוע). ושאל אותה מהר"ח, איך איפוא אנו מרומזים בפרשת כי-תצא, שהיא כנגד המאה השישית שאנו עומדים בה כעת. והשיב לו כי שמו מרומז בתיבת 'אבן שלמה' כלומר: אליהו בן שלמה. ושם מהר"ח נעלם ממנו. לא פורש אם הגר"א העלים ממנהר"ח או הגר"ח העלים מהשומעים מרוב ענוותנותו.

"ולפי זה דעת לנבון נקל, כי רעות צרות רבות אשר השיגונו בעו"ה במאה השביעית הזאת, מרומזים בקללות בפרשת כי תבוא ודו"ק. ועתה נצפה לגאולה העתידה בב"א".

(האמונה וההשגחה)

אלה הדברים אשר דבר משה – על דרך הרמז יש לפרש את הכתוב על פי דברי הגמרא במסכת יומא (יט:): אמר רבא: השח שיחת חולין עובר בעשה שנאמר "ודברת בס" – ולא

דברים בטלים. מכאן שאסור לדבר דברים אחרים זולת בדברי תורה ויראה.

לכן העידה התורה על משה רבינו ע"ה: "אלה הדברים אשר דיבר משה" כלומר, שמה רבינו מעולם לא הוציא מפיו דיבור שאינו דברי תורה ומצוה, כל הדברים אשר יצאו מפיו היו אך ורק דברי קדושה.

לכאורה דברי האור-החיים מופלאים. הרי משה רבינו ע"ה היה בן פ' שנים עוד קודם מתן תורה, וכדברי רבותינו היה מלך כבוש ימים רבים אם כן כיצד ניתן לומר שכל ימיו דיבר משה רבינו רק דברי תורה ולא הוציא מפיו דיבור שאינו בתורה ומצוות.

אך הביאור הוא: כאשר כל מגמתו של האדם היא עבודת ה' וכל מהותו תורה, הרי גם עיסוקו בענייני הגוף הנצרכים, הם "דברי תורה". בדומה לשבח ששיבחו רבותינו את רב, שלא שח שיחה בטלה כל ימיו. כי האדם שכל חפצו לשמים, הרי כל פעולותיו אף בצרכי היום הרגילים, הם בגדר "דברי תורה".

(תפארת שלמה)

"וחצרת ודי זהב"

"וחצרות" – במחלוקתו של קרח, "ודי זהב" – הוכיחו על העגל (רש"י)

כידוע, קדם חטא העגל למחלוקתו של קרח, אם כן מדוע בדברי תוכחתו הקדים משה רבינו את "וחצרות" – היינו מחלוקתו של קרח ל"די זהב" – לחטא העגל.

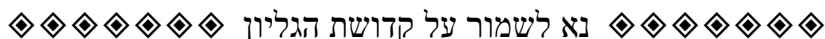
ברם רש"י בפרשת יתרו (כ, ב) מביא את דברי רבותינו במדרש, המבארים מדוע נאמרו הדברות הראשונות "אנכי ו"לא יהי לך" בלשון יחיד: "ליתן פתחון פה למשה ללמד סנגוריא במעשה העגל. וזהו שאמר 'למה יחרה אפך בעמך' – לא צוית להם 'לא יהיה לכם אלהים אחרים', אלא לי לבדי".

נמצא שכל הזכות של ישראל בחטא העגל היתה רק בשל טענתו של משה רבינו שהאסור לעשות פסל ומסכה נאמר רק אלו ולא לכלל ישראל. אולם קרח ועדתו באו בטענה "כי כל העדה כולם קדושים" (במדבר טו, ג) ופירש רש"י שם: "כולם שמעו דברים בסיני מפי הגבורה". נמצא שבטענתם זו, השמיטו את הבסיס לסנגוריה שלימד עליהם משה רבינו.

לכן הקדים תחילה את מחלוקתו של קרח, לפני שהזכיר את חטא העגל. (תנוכת התורה)

"בין פרן ובין תפל ולבן וחצרת ודי זהב"

"בין פארן" – ועל מה שעשו במדבר פארן ע"י מרגלים. "וחצרות" – ד"א, אמר להם: היה לכם

ללמוד ממה שעשיתי למרים בחצרות בשביל לשון הרע ואתם נדברתם במקום (רש"י)
על פי דברי רש"י משמע, לכאורה, שהוכיחם משה רבינו פעמיים על חטא מרגלים. בפעם האחת הזכיר את החטא באומרו "בין פארן" ובפעם השניה בהזכירו את אשר נעשה למרים "בחצרות", כאשר ראו את עונשה של מרים ואתם נדברתם במקום" – היינו חטא מרגלים שבו אמרו ישראל: "כי חזק הוא ממנו".

ויש להבין, לשם מה היה צורך להוכיחם ולשוב ולהוכיחם על חטא מרגלים. ברם התוכחה השניה - וחצרות" – היתה תוכחה מיוחדת על שלא למדו לקח ממעשה מרים. היינו מלבד החטא החמור לכשעצמו, היתה עליהם תביעה נוספת אשר היא עצמה ראויה היתה לתוכחה, כי בראותם את אשר אירע למרים, היה עליהם להפיק את הלקח ולא לשוב ולחטוא בחטא דומה.
כי הרואה חטא ועונשו ואינו נוטל מוסר, הרי זה חטא ועוון בפני עצמו. (מהר"ל)

הדברים – הדבורים: כמו שהדבורה הופכת לדבש כל מה שהיא אוכלת כך בני ישראל כל מה שמקבלים בעולם הזה צריכים להפוך בפיהם, לעשות מזה תורה, לרעה נאמר שמים מר למתוק, ואפשר בכל אופן ללמוד מזה שבחלו של האיש הישראלי להפוך מר למתוק. אשר דיבר משה. ותחילה אמר לא איש דברים אנכי, לא איש דברים אלא איש של דבר ד', וכמו שמצינו בארון שנשא את נושאו. (שפ"א)

אשר דיבר משה – תחילה הי' משה כבד פה, בשביל שבני ישראל לא היו מסוגלים להיות מונהגים על ידי משה ולא יכול הי' להוציא לפועל את רצונו ולהפוך המחשבה לדיבור (להנהיגה) אך בסוף ארבעים שנה נמשכו בני ישראל אחריו ויכול הי' עתה לדבר אליהם. וזה גם הענין של שבעים לשון, שניכפפו האומות תחתיהם שהתפשט כח התורה גם בהם. במדבר בערבה. הזכירם ברמז מפני כבודם של ישראל. רש"י. ברמז כי גוף החטא לא הי' כבוד בדור החדש ורק רמז לחטאים נמצא בהם, כי לא תיקנו עדין כל החטאים ולכן הזכירם ברמז. (הר"ם)

"אלה הדברים אשר דיבר משה אל כל ישראל, בעבר הירדן, במדבר, בערבה, מול סוף, בין פארן ובין תופל ולבן, וחצרות ודי זהב" (א, א)
אלה הדברים – אלה פסל הראשונים שהוכיח לישראל בפירושו ונענש, אמר שימעו נא המורים ונענש; קצף על הבאים ממלחמת מדין ושכח דין גיעולי נכרים. וכאשר כאן הוכיחם ברמז אמרו במדרש מוכיח אדם אחרי (אחרי הקב"ה) ימצא חן. (מאור ושמש)

בין פארן ובין תופל – פארן זה חטא המרגלים שהי' בתשעה באב, ותופל הוא חטא העגל, כנאמר ובנביאי שומרון ראיתי תיפלה הינבאו בבעל. בין ובין, בין זה ובין זה בין המצרים: בחטא העגל עזבו את הקב"ה ובחטא המרגלים עזבו את האחוה וכנסה שנת חינם בנייהם כשאמרו משנת ד' אותנו, חשבו כשם שאנחנו שונאים אחד את השני כך ד' שונא אותנו. בבית ראשון היתה שנת חינם בין הנשיאים ובבית שני פשה הנגע לכל ישראל. (כלי יקר)

"אחד עשר יום מחורב דרך הר שעיר עד קדש ברנע" (א, ב)
אחד עשר יום מחורב דרך הר שעיר – לולי חטאו ישראל היו הולכין דרך הר שעיר ולא הי' מלך אדום מונע בעדם והיתה מתקיימת בהם ואת אחיך תעבד, וכנאמר אז נבהלו אלופי אדום: ומשחטאו ישראל נתקיים בהם והי' כאשר תריד ופרקת עולו. (פנים יפות)

אחד עשר יום – אלו אחד עשר ימי אבל: שבעה עשר בתמוז, תשעה ימים באב ועשרה בטבת. (כלי יקר)

"אחרי הכותו את סיחון מלך האמורי... בעשתרות באדריעי" (א, ד)
אחרי הכותו את סיחון... ואת עוג – מפני שהיכה כבר את סיחון ואת עוג ובני ישראל היו על הירדן קרוב לארץ ישראל והגיע זמנו של משה להיאסף לכן החל עתה לבאר את התורה לישראל; לפי שאחר מותו לא יישאר מבאר התורה ומגיד תעלומותי. (אברבנאל)

אחרי הכותו – אחרי שראו שנפלו לפניהם שני מלכים חזקים והכירו שבחינם הניחו אבותם מלכבוש את הארץ, אז התחילה להוכיחם. (בכור שור)

"בעבר הירדן בארץ מואב הואיל משה באר את התורה הזאת לאמור" (א, ה)
הואיל משה – הואיל אותיות אליהו, עתיד אליהו לבאר התורה כמו שביאר משה. ועוד שבעבר הירדן, מקום מיתתו של משה, עלה אליהו לשמים. (כבוד התורה)

באר התורה – כתיב מים מבורך ונוזלים מבארך; בור זה גופו של יהודי שיש בו נפש קדושה, ובאר ככל שממשיך מעשיו אחרי הקדושה ניתוסף לו רוח ונשמה ונפתח לו מעין שאין לו סוף. ואחרי המסעות נאמר באר את התורה, נוזלים מבארך. (שפ"א)

"ואומר אליכם בעת ההיא לאמור, לא אוכל לבדי שאת אתכם" (א, ט)
ואומר אליכם בעת ההיא – בעת שהייתם בגדולה ובמעלה עליונה, שזכיתם בחורב לתורה שבכתב הוייתם מוכנים להיכנס לארץ ישראל להשיג קדושת תורה שבעל פה, אמרתי לא אוכל לבדי שאת אתכם, שעדיין יש סכנה מיצר הרע, שהרי ראינו שנכנס לגן עדן לפתות לאדם הראשון. וכן במתן תורה, שבדיבור לא יהי' לך נעקר יצר הרע מלבם, אף על פי כן חזר אחר כך למקומות, וכן לא אוכל לבדי לשאת אתכם. שיוקעו בכם דברי התורה לעולמי עד. (ר"צ הכהן)

"רב לכם שבת בהר הזה. פנו וסעו לכם" (א, יז)
כל עוד חנו בני ישראל ליד הר סיני, יכלו לטעון שקיבלו את התורה באונס, שהרי כפה עליהם הר כגיגית. ברם משנכנסו לארץ בטלה טענתם, כפי שמבאר הרשב"א על דברי הגמרא במסכת שבת (פח). "מכאן מודעה רבה לאורייתא" שבעת כניסתם לארץ בטלה המודעה, שהרי נאמר: "ויתן להם ארצות גויים... בעבור ישמרו חוקיו" (תהלים קה. מד-מה). נמצא שכאשר כבשו את הארץ, שבו וקיבלו עליהם את התורה מרצון.

על כן אמר להם משה רבינו "רב לכם שבת בהר הזה" – די לכם להשאיר בטענת "ההר הזה" – אשר כפה עליכם כגיגית, "פנו וסעו לכם" – לארץ ישראל וקבלו את התורה מרצון. (חיד"א)

"ראה נתתי לפניכם את הארץ" (א, ה)
פתח הכתוב בלשון יחיד "ראה" וסיים בלשון רבים "לפניכם".

כיון שבגדר הראייה, שווים כולם כאיש אחד ואין כל שינוי וחילוק ביניהם, אבל במעלתם ובהבנתם, שונים הם, איש איש לפי מעלתו. לכן אמר "לפניכם" בלשון רבים. (אור החיים)

"הבו לכם אנשים" (א, ג)
לכאורה לשון רבים של "איש" צריך להיות "אישים", ואילו בכל מקום מצינו לשון "אנשים", מלבד מקום אחד בספר משלי (ח), ד: "אליכם אישים אקרא".
טעם הדבר הוא, כיון שקיבוץ של אנשים רבים אינו רק צירוף של יחידים, אלא הוא יוצר גוף חדש ומהות שונה. רק במשלי, כאשר הכוונה אינה לכלל הציבור אלא לכל אחד ואחד בפרטות (כמבואר שם), נאמר לשון "אישים". (רבי יעקב קמניצקי)

וכי תעלה על דעתך נשים, מה ת"ל 'אנשים' – צדיקים (רש"י)
מדוע באמת לא כתבה התורה "הבו לכם צדיקים".

אלא רמז הכתוב שהמנהיג האמיתי הוא זה המשפיע על העם ללכת בדרך הישר, היינו בחינה של "איש", שהוא המשפיע, ולא בחינה של "אשה", שהיא מקבלת. כי כאשר המנהיג חש עצמו בבחינת מקבל מהעם, אזי הוא כבר מושפע מדעתם ומטה את האמת. ובדרך צחות אפשר לומר, כי יש מנהיגים ההולכים אחר עצת נשותיהם הן בענין הנהגת עצמם והן בהנהגת הציבור. לכן ציוה משה: "הבו לכם אנשים...". (כתב סופר)

"כקטן כגדל תשמעון" (א, יד)
"כשהיו בעלי דינים עומדים לפניך יהיו בעיניך כרשעים וכשנפטרים מלפניך יהיו בעיניך כזכאין כשקיבלו עליהם את הדין" (אבות פ"א, מ"ח)
רמז לכך יש בפסוק שלפנינו: "כקטן" – בעוד שעומדים לפניך, יהיו בעיניך כקטנים, כרשעים. ואילו כשנפטרים מלפניך יהיו לפניך כצדיקים – "כגדול". (בעל הטורים)

שיהא חביב עליך דין של פרוטה כדין של מאה מנה, שאם קדם ונא לפניך לא תסלקנו לאחרון (רש"י ע"פ הגמרא סנהדרין ח.)
לכאורה מדוע לא פירשה הגמרא את הפסוק כפשוטו, שאין להפלות ולהבחין בין אדם גדול לאדם קטן.
ברם הגמרא שם, המבארת כוונת הכתוב להשוות בין דין פרוטה לדין מאה מנה, מקשה למאי הלכתא, ומבארת "לאקדומיה", היינו – אם בא לפני הדיין דין

הליכות והלכות

הלכות תשעה באב

תשעה באב אסור באכילה ובשתיה בין בלילה בין ביום עד מוצאי הצום.

* אין לנעול נעלי עור, ואפילו אם רק חלק מן הנעל מעור אסור, וכן לילדים קטנים לא ילבישם נעלים מעור. ולכן נועלים בתשעה באב נעלי בד או גומי בלבד.

ויפסיק מבעוד יום קודם לשקיעה מאכילה ונעילת נעלי עור.

* וכן אסור בתשימש המיטה ולא יישן עם אשתו במיטה אחת אלא כל אחד במיטה נפרדת. וכן אסור בלילה לנגוע באשתו. וכל אחד ימעט הנאתו בלילה, אם רגיל לישון על כרית אחת אז יישן בלי כרית, ואם רגיל בשתיים יישן באחת.

* הכל חייבים בצום זה, אפילו מעוברות ומניקות. ישנם מקרים שפטורים מלצום, כגון, כגון חולה או יולדת או מניקה באופנים מסויימים - הכל לעשות לפי הוראות רב, וכן ילדים קטנים פטורים. ומכל מקום מי שהותר לו לאכול יאכל רק אוכל פשוט ולא ירבה בסעודה.

אסור בטי' באב בשאלת שלום ("מה שלומך" וכדו') וכן אין לברך בוקר טוב, שלום וכדו'. ועם הארץ שהקדים בשלום ישיב לו בשפה רפה ובכבוד ראש.

* אין ללמוד תורה בתשעה באב, רק דברים שנוגעים לצער ואבילות כגון ספורי החורבן, ומגילת איכה ופירוש המגילה, וכן ספרי מוסר המעוררים תשובה. אבל קריאת חוק לישראל וכן קריאת תהלים אסור. ומי שרגיל לומר תהלים בכל יום, ישלים ביום שני את הפרקים של תשעה באב ולא יקרא בתשעה באב.

* רחיצה אסורה, ולכן נטילת ידיים שחרית וכן לאחר שירותים נוטל עד קשרי אצבעותיו (גוף האצבעות) ולא יותר. וכמו כן לא ירחץ פיו ולא ירחץ פניו בבוקר.

סיכה אסורה, ולכן אסור להשתמש בסבון, בושם, ומשחות, קרם, שמנים וספריי.

אין עושים מלאכה ביום תשעה באב, וכן אין עוסקים בסחורה, אא"כ זה דבר האבד או הפסד, וישתדל לעשות זאת לאחר חצות היום (בשעה 1:00 בצהריים) ואם יוכל על ידי גוי עדיף.

נשים המבשלות עבור מוצאי הצום טוב שיבשלו אחרי חצות היום, ואין לסדר את הבית שלא יסחיו דעתם מן האבלות.

* ישיבה על כסא אסורה עד חצות היום. ושאר האיסורים אסורים עד מוצאי הצום. יש האוסרים עישון כל היום, ויש המתירים ואם מוכרח לעשן יעשה זאת בצינעה לאחר חצות היום, ויש שהתירו כל היום.

מוצאי תשעה באב מותר לפי מנהגי הספרדים ברחיצה ובכל הדברים, אך בשר ויין וכן שמיעת מוזיקה אסורים עד סוף יום עשירי באב..

למנהגי אשכנז אסור בשר ויין עד יום עשירי בחצות. וכן רחיצה וכבוס.

ונוהגים לקדש הלבנה במוצאי תשעה באב. ויהי רצון שיהפוך הקב"ה ימים אלו לששון ולשמחה, בבנין בית מקדשנו ותפארתנו אמן.

ממנו, שחזקם של הכנענים בא להם מצבא השמים, וכשם שהסוף כפירה כך ראשית דבריהם כפירה. (כלי יקר שלח לך)

"ד' אלקיכם ההולך לפניכם הוא ילחם לכם..... עד בואכם עד המקום הזה"

(א, ל-לא) ובמדבר אשר ראית - במדבר הי' הכל בהיתגלות וראו עין בעין. ובדבר הזה אינכם מאמינים. בארץ ישראל התחילה דרך האמונה שהכל בנסתר, וכל ההיתגלות במדבר באה בשביל דרך האמונה שאחר כך וכפי האמונה כך מתקיים ומיתגלה; ועכשיו בגלותנו הכל תלוי באמונה. (שפ"א)

"זולתי כלב בן יפונה, הוא יראנה... מילא אחרי ד'"

(א, לו) הוא יראנה, ולא ימות, על ידי שפינה עצמו מעצת המרגלים יצא מכלל הגזירה. ולו אתן את הארץ בזכות שמילא אחרי. (אוה"ח)

"גם בי התנאף ד' בגללכם לאמור, גם אתה לא תבוא שם"

(א, לו) גם בי התנאף ה' בגללכם - בגלל כפי העם בפרשת המרגלים נגזרה בכ"י לדורות, וחורבן בית המקדש כיפר על העם ששפך את חמתו על העצים ועל האבנים וכדבריהם משכן משכון. ולו ה" משה רבנו ע"ה נכנס לארץ ישראל ובונה בית המקדש לא הי' חרב והי' שופך חמתו עליהם ולא על עצים ואבנים, וזהו בגללכם, בגלגול דברים שלכם.

בגללכם - והרי בגלל מי מריבה נענש. אלא שלולי חטא המרגלים הי' הקב"ה סולה למשה והי' נכנס עמהם לארץ ישראל ובונה בית המקדש שלא הי' נחרב ולא היינו גולים לעולם. (אוה"ח)

גם בי התנאף ד' בגללכם - מה לישראל ולחטא מי מריבה, אלא שבני ישראל גרמו למשה לבעוס ומכיון שבא לכלל כעס בא לכלל טעות ולא דיברה שכינה מתוך גרונו. כשאמר לו הקב"ה ודיברתם אל הסלע היתה שכינה מדברת מתוך גרונו וכיון שראה משה כך נימנע מלדבר לסלע, פן לא יועיל ויבוא לידי חילול השם, נמצא שכעסו על ישראל הוא שגרם לו. (פנים יפות בחקוטי)

בגללכם - שלולי חטא המרגלים הי' משה נכנס עמהם לארץ ישראל ולא הי' הקב"ה מקצר שנותיו, כי הובטח לו שיחי' מאה ועשרים שנה (בשגם הוא בשר והיו ימיו מאה ועשרים שנה, בשגם משה) ועוד, שהתפלל משה שמחנו כימות ענינתנו, ביקש לחיות עוד שמונים שנה ותפילה עושה מחצה, ארבעים. (פנים יפות)

בגללכם - לשון גלל (רעי) רומז לנאמר במדרש שלכן נקבר משה רבנו ע"ה מול בית פעור לכפר על עוון פעור שהיו מתריזין כנגדו רעי וגלל. גם בי. גם לרבות עצמותיו, שגם עצמותיו לא עברו את הירדן. (כלי יקר)

בגללכם - כנאמר במדרש משל לשפחה שנפל דלי שלה לבור התחילה לבכות, באה שפחת המלך ונפל דלי זהב שלה התחילה משחקת, אמרה מי שיוציא דלי זהב יוציא שלי: כך נגזר על משה להקבר על יד מתי מדבר ובזכותו הם באים עמו. (הכוה"ק)

של פרוטה ולאחר מכן דין של מאה מנה, יש להקדים ולדון את הדין שהגיע תחילה. אך אם נפרש כוונת הפסוק שיש להשוות בין אדם גדול לקטן, לא נוכל לבאר שה נפקא-מינא היא "לאקדומיה", היינו - שאין להקדים גדול לקטן, שהרי מבואר במסכת כתובות (קו.), שצריך להקדים ולדון את הגדול בתורה, מפני שעשה דכבוד התורה עדיף.

בהכרח שאין כוונת התורה אלא להשוות בין דין פרוטה לדין מאה מנה, ולכן שפיר הקדימה תורה את הקטן לפני הגדול. (רבי חיים קנייבסקי שליט"א, טעמא דקרא)

"ואצוה את שופטיכם בעת ההיא לאמור. שמעו בין אחיכם ושפטתם צדק בין איש ובין אחיו ובין גרו"

(א, טז) בעת ההיא לאמור - בעת ההיא, ברגע שהדיין יודע פסק הדין. לאמור, יאמר מיד אתה חייב אתה זכאי; הזהירם על עיניו הדין. שמעו בין אחיכם, ולפני כן נאמר לאמור שצריך הדיין בעת פסק הדין לחזור על טענות בעלי הדין. לומר מה ששמע מבעלי הדין. (כלי יקר)

שמעו בין אחיכם - יזהירם להתחכם להכיר אמתות הענין מתוך הדברים הנאמרים בין הטוענים, מתוך סדר דבריהם ומעקמת שפתותיהם, ושפטתם צדק. כפי מה שיתברר לכם שהוא צדק. (כתובות)

"לא תכירו פנים במשפט, כקטון כגדול תשמעו...אלי ושמעתיו"

(א, יז) לא תכירו פנים במשפט - בשעת הדין ייחשב בעיניך כאילו אינך מכירו מעולם, לא תגורו מפני איש, אחרי שהזדקקת לדין, אמנם אם הדיין ירא אל יזדקק לו כלל, וכן שלמה אומר לפני התגלע הריב נטוש. (רבינו מיוחס)

"ותרגו באהליכם ותאמרו... האמורי לה שמידנו"

(א, כז) ותאמרו בשנאת ד' אותנו - ואמירה זו היא שגרמה לגלותנו, ומכאן למידה טובה המרובה שכאשר מקבלים יסורין באהבה זה מפתח לגאולה. (שפ"א)

"אנה אנחנו עולים. אחינו המסו את לבבנו לאמור עם גדול ודם ממנו, ערים גדולות ובצורות בשמים. וגם בני ענקים ראינו שם"

(א, כה) אנה אנחנו עולים - לו הי' רוצה הקב"ה להנחיל לנו את הארץ הי' ממיית את הענקים במגיפה, ועל זה ענה להם משה ככל אשר עשה במצרים, שקיימם עד הסוף ובסוף האביד אותם. (נצי"ב)

אנה אנחנו עולים - ידוע שחלש מלמעלה הוא גבור וכל שכן גבור מלמעלה, וכאן עם גדול וערים גדולות ובצורות בשמים, וכלן אמרו אנה אנחנו עולים, שאנחנו נהי' למטה והם למעלה. (מהר"ל דיסקין)

ערים גדולות ובצורות בשמים - שהאדם משתומם על גודל הביצורים, וכך גם השמים שמים לדי', שהאדם משתומם על גדלות בריאת ד'. (הכוה"ק)

ובצורות בשמים - ולא מצינו שאמרו בשמים אלא שמשו הבין זאת מדבריהם כי חזק הוא

Time Out for Values

E-mail info@tovnet.com

FOR THE FURTHERANCE OF JEWISH AWARENESS WORLDWIDE

16 Dolson Rd * Monsey * N.Y. * 10952 * TEL(845)352-7474 * FAX(845)352-7517

MONSEY	QUEENS	BROOKLYN	STATEN ISLAND	MIAMI	ISRAEL	ISRAEL	MEXICO
ישיבה וכולל 11 Calvert Drive משרד ראשי 16 Dolson Road T. 845-352-7474 F. 845-352-7517	בית מדרש וכולל בקר וערב 68-58 147 St. Flushing T: 718-263-6655 F: 718-268-4739	1950 E. 7 St.	בית מדרש וכולל בקר וערב 5 Oakville Street 718-761-9913	שיעורים והרצאות 305-502-3876	בית מדרש וכולל "לקח טוב" רח' שאול המלך 40 סנהדריה 02-586-7469 לאברכים תלמידי חכמים מוסלמים ירושלים	בחסות ביהכ"נ "היכל אליהו" 972-3-504-4276	כולל ישיבה ומדרשה לנשים Tecamachalco Mexico City T. 525-55589-8756 F. 525-55589-9101

המעוניינים לזכות ביום לימוד או יותר בכלל וישיבת לקח טוב

הלומדים בעמל וביגיעה ובחתימה עצומה לרפואה, להצלחה, לפרנסה טובה, ולזרע של קיימא, לזיווג הגון, לחזרה בתשובה, לעילוי נשמה. לא לפנות בהקדם למשרד האגודה עם שמותם ושם אימם. תזכו למצוות. 845.352.7474

מעשה חכמים

היהודי שלנו החוויר והאדים חליפות, וחשב שהוא עומד ליפול מן הכסא. הוא התבלבל לחלוטין, וזו היתה גם הסיבה שלא עלה במוחו שום רעיון כיצד להסביר את מעשהו, ונאלץ להודות בפני הגוי על האמת, שביקש למצוא חן בעיניו, ולכן התגלח. הגוי העשיר עשה סימן של חוסר שביעות-רצון, ואמר: 'מבחינתי הפגישה שלנו נגמרה, ואתה יכול ללכת הביתה'; הרי אני מחפש אדם שיהיה ממונה על החווה ועל כל הבית שלי, והתכונה הראשונה הנדרשת לכך היא הנאמנות. אם אינך נאמן לאלוקיך, ולדת שלך, כיצד אפקיד בידך את רכושי? מי ערב שתהיה נאמן לי ולנכסיי, ולא תגנוב ממני חפצי-ערך?!!' ---

(עלינו לשבח עמ' תנב-תנד)

נראה יפה! ומאידיך גיסא – הרי הדבר אסור! הרי מעולם לא התגלחתי בימים אלה, אמר לעצמו. היצר הרע, כידוע, אינו מניח לאדם, ומתקיף אותו בדרכים שונות. הוא הביא לו ראיות מכאן ומכאן, ומשלא הצליח – הביא לו את 'הראיה' החזקה ביותר, שמדובר לכאורה בענין שיש בו פיקוח נפש. הרי עד היום לא הצלחת להתפרנס בכבוד, ופרנסה כידוע היא ענין שיש בו משום פיקוח נפש, והנה לפניך עתה הזדמנות של פעם בחיים, עם משכורת כל כך גבוהה. בודאי שמותר לך להתגלח, באופן חד פעמי!

היהודי החוויר והאדים

למחרת, הקדים את בואו לשעה 9:30, והמתין בדריכות בפנת לשכתו של בעל הבית. משנכנס, אמר לו האיש, שכל 8 המועמדים שהיו לפניו נידחו. 'בבירורים שהספקתי לערוך אודותיך, נודעו לי פרטים טובים מאוד, אבל ברצוני שלפני הכל תענה לי על שאלה אחת'. לאחר ששמע את המחמאות שנאמרו עליו, התרווח היהודי עתה על כסאו ביתר-נינוחות, והתכוון לשמוע את השאלה. 'תראה, אמר לו הגוי בעל החווה, במשך שנים אני נמצא בבורסה, יחד עם יהודים דתיים, ובהגיע הימים הללו הם אינם מתגלחים, ושמעתי שהם עושים זאת בגלל בית מקדש שהיה פעם ליהודים, וחרב, ובצורה זו הם מתאבלים עליו. 'אולי תסביר לי מדוע אתה, כיהודי דתי, שונה מהם, ונראה עליך שלפני שבת אלי התגלחת? האם אינך מתאבל על בית המקדש של היהודים?!!' ---

'אם אינך נאמן לאלוקיך, כיצד אפקיד בידך את כל רכושי?'

וברשיי: ימצאהו בארץ מדבר – אותם מצא לו נאמנים בארץ המדבר, שקבלו עליהם תורתו ומלכותו ועולו, מה שלא עשו ישמעאל ויושבי הר שעיר, וכו'. הנאמנות להשי"ת, כך נלמד מהסיפור הבא, 'משתלמת' גם לאדם עצמו. ידוע לנו על יהודי בארה"ב, שעמל קשה לפרנסתו, ומשכורתו הדלה לא הצליחה לכלכל את בני ביתו המרובים. יום אחד הלך האיש ברחוב, והבחין במודעה שבה נאמר שגוי עשיר אחד, בעליה של חווה גדולה, מעונין לשכור אדם נאמר שיהיה ממונה על החווה ועל הבית הפרטי שלו הממוקם אף הוא במיתחם החווה. תפקידו של הממונה לא היה אמור להיות קשה במיוחד, אבל משכורתו היתה גבוהה מאוד, והגיעה לכדי 10,000 דולר בחודש. לעומת המשכורת הנוכחית של היהודי, שהגיע לכל היותר לכדי 1,000 דולרים בחודש, היתה בכך משום מציאה גדולה. הוא התקשר אל מספר הטלפון שנרשם בתחנית המודעה, ונאמר לו שהוא ה-9 ברשימה, ועליו להגיע לחווה למחרת בשעה 10 בבוקר.

נאס של עכנאי

הימים היו ימי חודש מנחם-אב, שבהם אסור להתגלח. היהודי שלנו, חרדי לכל דבר קיים כמובן את ההלכה בשלימותה, ולא התגלח. אבל, לקראת הפגישה עלו ובאו במוחו ספקות באשר לגילוח. הוא ידע – מחד גיסא – שעליו להיראות יפה, ואדם לא-מגולח אינו

 העלון לעילוי נשמות
יעקב בן מלכה יגן זצוק"ל
ואשתו **רחל בת שרה ע"ה**
ת.נ.צ.ב.ה.

הילולא דצדיקא

יום שלישי	יום שני	יום ראשון	יום שבת	יום שישי	יום חמישי	יום רביעי
יא אב	י אב	ט אב	ה אב	ז אב	ו אב	ה אב
רבי יצחק בלאזר מפמברבורג מח"ם פרי יצחק שקיעה 7:58	יששכר בן יעקב אביו רבי דון יצחק אברבנאל מחבר האברבנאל על התורה	רבי יעקב יצחק הלוי החוזה מלובלין	רבי שמעון אגסי מח"ם שם משמעות רבי שמחה זיסל ב"ר ישראל זיו הסבא מקלם ישראל	רבי משה גרינוולד אב"ד חוסט מח"ם ערוגת הבושם	רבי משה מזרחי ראב"ד ארם צובא	רבי יצחק לוריא אשכנזי האר"י רבי חיים עזר גרודז'נסקי מח"ם שו"ת אהיעור שקיעה 8:06

זכות הצדיקים תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

נא לא לעיין בגליון בעת התפילה